

Για τις ανάγκες των καιρών:

Ήπια μαθήματα Ιστορίας με πολλή νηφαλιότητα είναι, νομίζω, χρήσιμα στους καιρούς μας.

Αφορμή η «ευγενική συμπεριφορά» γειτόνων από τα Σκόπια και μακρινών «συμμάχων» από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού.

Το να προσπαθεί μια σύγχρονη κρατική οντότητα¹ να σταδιοδρομήσει είναι φαινόμενο κατανοητό και το να επιχειρεί κινήσεις κάποτε σπασμωδικές είναι κάτι το φυσιολογικό. Το να εμφανίζεται μια μεγάλη δύναμη «προστάτρια» της νεανικής σπασμωδικότητας για λόγους συμφέροντος με προσφορά «προστασίας» είναι κάτι πολύ γνωστό² στην Ιστορία των ανθρώπων. Μπροστά σε τέτοια φαινόμενα, που αναμφίβολα ενοχλούν για λόγους πολλούς, νομίζω ότι είναι συνετό να υπενθυμίζει κανείς με νηφαλιότητα κάτι από την ιστορία αυτών που κινούνται σπασμωδικά ή αλαζονικά και απερίσκεπτα, για να μη λησμονούν τα ολισθήματά τους και την προσδοκώμενη πτώση των αλαζόνων. Αλλά και στους ενοχλημένους από τέτοιες συμπεριφορές χρήσιμο είναι να θυμίζει κανείς δικά τους ατοπήματα ή παραλείψεις, που έχει καταγράψει η Ιστορία. Με αυτές τις σκέψεις επιχειρώ να θυμίσω δείγματα μόνο ιστορικών πράξεων ή ατοπημάτων των εμπλεκόμενων, για να στοχαστούν οι ίδιοι –αν μπορούν– τη συνέπεια ή τις αντιφάσεις τους, το στοχασμό ή την επιπολαιότητά τους.

Εδώ δεν έχουμε περιθώρια για μακρά ιστορική αναδρομή, κατ' ανάγκην ξεκινάμε από το 1943-44, όταν ξεκινούσε στα πλαίσια της Γιουγκοσλαβικής Σοσιαλιστικής Ομοσπονδίας η δημιουργία ενός ομόσπονδου Κράτους με την ονομασία «Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας» στην περιοχή που ως τότε επίσημα λεγόταν από τους ίδιους κατοίκους Vardarsca (περιοχή του Βαρδάρη – κοιλάδα του Αξιού) και με τη φιλοδοξία εθνογένεσης νέου έθνους «Μακεδόνων», για το λαό που

είχε εγκατασταθεί στην περιοχή των Σκοπίων δέκα και πλέον αιώνες ύστερα από την εποχή των αρχαίων, των πραγματικών Μακεδόνων, οι οποίοι είχαν κυριαρχήσει και μεγαλουργήσει με κέντρο την περιοχή της Πέλλας - Βεργίνας - Δίου - Θεσσαλονίκης. Σχετικά με αυτή τη φιλόδοξη και επαινετή ή ματαιόδοξη και μεμπτή επιχείρηση εθνογένεσης έγραψε τότε ο Υπουργός Εξωτερικών των Η.Π.Α., Edward Stetinius, εγκύκλιο υπηρεσιακή, από την οποία αντιγράφω:

«Το Υπουργείο σημείωσε με ιδιαίτερη προσοχή τις αυξανόμενες προπαγανδιστικές φήμες και τις ημιεπίσημες δηλώσεις υπέρ μιας αυτόνομης Μακεδονίας [...]. Η Κυβέρνηση θεωρεί τη συζήτηση σχετικά με μακεδονικό «έθνος», μακεδονική «Πατρώα γη» ή μακεδονική «εθνική συνείδηση» ως αδικαιολόγητη δημαγωγία, που δεν ανταποκρίνεται σε εθνική ή πολιτική πραγματικότητα και βλέπει στην παρούσα αναγέννησή της ένα πιθανό μανδύα για επιθετικές προθέσεις κατά της Ελλάδας. Η εγκεκριμένη πολιτική της Κυβέρνησης είναι να αντιτίθεται σε οποιαδήποτε αναγέννηση του Μακεδονικού θέματος σε σχέση με την Ελλάδα. Το ελληνικό τμήμα της Μακεδονίας κατοικείται ευρέως από Έλληνες και ο ελληνικός λαός είναι σχεδόν ομόφωνα αντίθετος στη δημιουργία μακεδονικού κράτους»³.

Κατά το χρόνο που ακολούθησε οι οργανωτές του εγχειρήματος εθνογένεσης της Δημοκρατίας της Μακεδονίας (των Σκοπίων) εργάστηκαν όσο μπορούσαν συστηματικά –κυρίως διαμέσου πλαστής ιστορικής παιδείας και διπλωματίας– για ύποφορα στις συνειδήσεις μιας εθνικής αντίληψης διαφορετικής από αυτήν όπου είχαν ιστορικά πορευτεί, συγχέοντας⁴, νομίζω, πολύ την πολιτική επιδίωξη για το μέλλον με την ιστορική πραγματικότητα που προκύπτει από το παρελθόν μέσα από τις ιστορικές μαρτυρίες. Αποτέλεσμα: γράφτηκαν σε σχολικά βιβλία για ανώριμα 11/χρονα παιδιά παράγραφοι, όπως οι ακόλουθες:

«Η πατρίδα μας έχει μακρά και πλούσια ιστορία. Στην αρχαιότητα ήταν πολύ ισχυρό κράτος. Την εποχή του Φιλίππου Βή Μακεδονία ήταν το ισχυρότερο κράτος της Βαλκανικής Χερσονήσου, ενώ στην εποχή του υιού του, Αλέξανδρου του Μακεδόνα, απλωνόταν σε τρεις ηπείρους και αποτελούσε «παγκόσμιο κράτος» (Από το βιβλίο Ιστορίας για την Ετάξη του Δημοτικού, σσ. 3-4)⁵. Αυτά στη Δημοκρατία των Σκοπίων σήμερα.

Απορίες απλού αναγνώστη

Τι εννοούν οι συγγραφείς με τον όρο πατρίδα μας; το γεωγραφικό χώρο όπου ζουν ή την ιστορική συνέχεια του λαού τους; Αν αναφέρονταν στο χώρο τους πάει καλά ο λόγος τους. Αν όμως υπονοούν το δεύτερο νόημα, τι σχέση έχουν με την Αρχαιότητα, Αρχαία Μακεδονία (4ο αι. π.Χ.), αφού οι Σλάβοι εγκαταστάθηκαν σ' αυτόν το χώρο 11 αιώνες αργότερα, τον 7ο αι. μ.Χ.; Μήπως με αυτή τη διατύ-

πωση/δομή της παραγράφου οι συγγραφείς προσφέρουν υποσυνείδητα στοιχεία σύγχυσης στα 11χρονα παιδιά τους;

Με ποιο νόημα αναφέρονται στο Φίλιππο Β΄; στο γιο του Αλέξανδρο; Ως πρόγονους τους ή ως ηγεμόνες άλλου λαού, που είχε ζήσει στην αρχαία Μακεδονία (νοτιότερα των Σκοπίων) κι έγραψε τη δική του Ιστορία;

Συνοψίζω τις απορίες μου με ένα σχόλιο θαυμασμού για τη συγγραφική τους επινοητικότητα. Θαυμάζω την επιπολαζούσα προθυμία ιστορικής σύγχυσης / νοθείας, την οποία προσφέρουν ως ιστορική παιδεία.

Σε άλλη σελίδα σχολικού βιβλίου Ιστορίας γράφουν τα ακόλουθα αξιοθαύμαστα ως ιστορική πορεία με εξάρσεις συναισθηματισμού και θαυματουργών εξελίξεων:

«Κατά την εγκατάσταση των Σλάβων στη Μακεδονία, αυτοί (οι Σλάβοι) συνάντησαν τους αρχαίους Μακεδόνες. Στην αρχή οι σχέσεις τους ήταν άσχημες, αλλά στην πορεία βελτιώθηκαν. Οι Μακεδόνες ήταν χριστιανοί και με ανώτερο πολιτισμό. Σταδιακά άρχισαν να συνεργάζονται μεταξύ τους. Οι Σλάβοι για τη νέα τους πατρίδα αποδέχτηκαν το όνομα Μακεδονία και άρχισαν να ονομάζονται Μακεδόνες. Ο γηγενείς (αρχαίοι) Μακεδόνες αποδέχτηκαν τη σλαβική γλώσσα, αργότερα και τη σλαβική γραφή...»⁶.

Άλλες απορίες κοινού αναγνώστη

- Πότε έγιναν αυτά; (προφανώς σε εποχή που οι γηγενείς Μακεδόνες ήταν χριστιανοί στο θρήσκευμα), αιώνες μετά την επικράτηση του Χριστιανισμού.
- Ποια και πού ήταν η πρώτη πατρίδα των Σλάβων;
- Ποια ήταν τα κίνητρα των Σλάβων και οι περιστάσεις, για να ξεχάσουν το παρελθόν τους και να ονομαστούν Μακεδόνες; (Προφανώς ευγνωμοσύνη για τη φιλοξενία που βρήκαν από τους Μακεδόνες και θαυμασμός για τον πολιτισμό που βρήκαν)!
- Αλλά οι γηγενείς (δηλ. οι αρχαίοι Μακεδόνες) πώς αποδέχτηκαν τη γλώσσα των νεοφερμένων και τη γραφή που οι νεοφερμένοι δεν είχαν; Και με ποιο κίνητρο; (Σήμερα το να πάνε μετανάστες από τη Βαλκανική στην Αυστραλία και να μάθουν τη γλώσσα των Αυστραλών είναι κατανοητό, το να μάθουν όμως οι Αυστραλοί τη γλώσσα των Βαλκανίων και να την υιοθετήσουν ως επίσημη είναι ακατανόητο). Μήπως, κατά την άφιξη των Σλάβων στη Μακεδονία έγινε κάποιο θαύμα; Θαύμα διπλό:

Οι νεοφερμένοι Σλάβοι αυτοονομάστηκαν Μακεδόνες (προφανώς από ευχαρίστηση ως φιλοξενούμενοι) και οι γηγενείς αρχαίοι Μακεδόνες από ευγνωμοσύνη προς τους νεοφερμένους Σλάβους υιοθέτησαν τη σλαβική γλώσσα και γραφή! Να, η ποθητή εθνογένεση: τα έθνος που θέλει να λέγεται μακεδονικό με γλώσσα σλα-

βική, που έχει φυλετική συγγένεια με τους σλάβους και φαντασική ιστορία μακεδονική και για να τιμήσει τους αρχαίους προγόνους Μακεδόνες θυμάται το Φίλιππο Β' (το ισχυρότερο κράτος της Βαλκανικής στις μέρες του), τιμά τον Αλέξανδρο (κράτος παγκόσμιο στις δικές του). Και, για να τιμήσει τη μακεδονική καταγωγή του το νεοβάρβαρο έθνος «Μακεδόνων» των Σκοπίων, διεκδικεί όλο το γεωγραφικό χώρο της Αρχαίας Μακεδονίας (που δεν του ανήκει) και της σημερινής. Και μέσα σε αυτή την κολυμπήθρα ιστορικής σύγχυσης βαφτίζει τα παιδιά του σήμερα! Δεν ανησυχούν αυτοί οι θαυμάσιοι συγγραφείς ότι τα τέκνα τέτοιας (πλαστής) εθνογένεσης μπορεί στο δρόμο τους να συναντήσουν κάποια στιγμή την πραγματική γλώσσα των αρχαίων Μακεδόνων⁷ (την ελληνική) και να αναρωτηθούν ποιοι είναι; Ποια είναι η ιστορία η δική τους, ιστορία που φυσικά είναι σεβαστή, και ποια η ιστορία των άλλων, οι οποίοι εύλογα μπορούν να τους μεμφθούν ως λαθρόβιους ή λαθρεπιβάτες στο πλοίο της Ιστορίας; Και είναι πιθανό να ρωτήσουν: Γιατί δε μας διδάσκετε τη δική μας ένδοξη Ιστορία των Σλάβων προγόνων μας από τον 7ο αι. μ.Χ.;

Η παράλληλη προς την ίδρυση του κράτους των Σκοπίων (1944) ιστορική πορεία των Ελλήνων⁸ σε πρώτη φάση διευκόλυνε την επιχειρούμενη ανιστορική εθνογένεση Δημοκρατίας της Μακεδονίας (Σκοπίων) πέρα από τα γεωγραφικά όρια του αρχαίου Μακεδονικού χώρου, σε δεύτερη φάση οδήγησε σε διπλωματία «σιωπής»⁹.

Υστερα από τη Μεταπολίτευση στη χώρα μας (1974) και την ένταξή μας στην ΕΟΚ (1981) η χώρα μας παρακολούθησε την περιπέτεια διάλυσης της πρώην ενιαίας Γιουγκοσλαβικής Ομοσπονδίας σε ανεξάρτητα κράτη (Κροατία, Σλοβενία, Σερβία, Μαυροβούνιο... Ως μέλος της ΕΟΚ (έπειτα Ευρωπαϊκής Ένωσης) η χώρα μας δυσκολεύτηκε να συνυπογράψει αναγνώριση ανεξάρτητου κράτους Δημοκρατίας της Μακεδονίας στην περιοχή των Σκοπίων. Συμφωνήθηκε τελικά η νέα αυτή κρατική υπόσταση να ονομαστεί προσωρινά «πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας»¹⁰. Και ως την τελική ρύθμιση ή αποσαφήνιση των αμφισβητούμενων σημείων ζητήθηκε από το νεοσύστατο κράτος να αποδεχτεί τρεις όρους:

- Νέα ονομασία χωρίς τον όρο Μακεδονία (γιατί το περιεχόμενό του ήταν γεωγραφικό, όχι δηλωτικό εθνότητας).
- Να διευκρινιστεί ότι δεν έχει εδαφικές διεκδικήσεις εις βάρος της χώρας μας (της ελληνικής Μακεδονίας).
- Να αποδεχτεί ότι δεν υφίσταται στην Ελλάδα «μακεδονική μειονότητα» (δηλαδή Σλαβομακεδονική)¹¹.

Κατά την περίοδο της διπλωματικής έντασης Ελλάδας - Σκοπίων έγινε πολλή αναφορά σε παλαιότερες φάσεις του Μακεδονικού Ζητήματος, κατά το Μεσοπόλεμο (1919-1939)¹² και μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο¹³. Αλλά και ειπώθηκαν από τα χείλη επισήμων εκπροσώπων του Κράτους των Σκοπίων και οι παρακάτω διαβεβαιώσεις σεβασμού της ιστορίας:

«Το Μακεδονικό έθνος (το νεογέννητο των Σκοπίων) έχει τις δικές του παραδόσεις... δεν προβάλλουμε καμιά απαίτηση»¹⁴. Αλλά η αυθαίρετη ονομασία αποτελεί απατηλή ιδιοποίηση – προσθέτουμε εμείς.

Ο πρώτος Πρόεδρος της FYROM Gligorov στα Απομνημονεύματά του και σε άλλα κείμενά του δεχόταν ότι οι Σλαβομακεδόνες (το νεογέννητο έθνος) δεν έχουν σχέση με τους αρχαίους Μακεδόνες, αλλά είναι απόγονοι των σλαβικών φύλων που έφτασαν στα Βαλκάνια και ειδικότερα στο γεωγραφικό χώρο βόρεια της Μακεδονίας τον 6ο-7ο αι. μ.Χ.¹⁵.

Μετά την ένταση των ελληνοσκοπιανών σχέσεων (1992-95) ακολούθησε η *Ενδιάμεση Συμφωνία*¹⁶, η οποία ζητούσε από την ΠΓΔΜ (την FYROM) «να παύσει να χρησιμοποιεί καθ' οποιονδήποτε τρόπο το σύμβολο (τον ήλιο της Βεργίνας), που απεικονίζεται στην εθνική της σημαία», πριν να τεθεί σε ισχύ κάποια τελική Συμφωνία¹⁷.

Οι παραβιάσεις και προστριβές κορυφώθηκαν πρόσφατα (μέσα του Ιουλίου 2008), μετά από τις εκλογές στην ΠΓΔΜ και την ουσιαστικά καταγγελτική επιστολή του Πρωθυπουργού της Χώρας αυτής προς τον Έλληνα Πρωθυπουργό. Εύλογα γεννιέται το ερώτημα: Πού το πάνε οι γείτονες; Ποιοί οι λόγοι εμμονής τους σε ονομασία που βασίζεται σε παραποίηση¹⁸ της Ιστορίας σε βαθμό που να γεννά ανησυχίες για το μέλλον; Ποια τα κίνητρα, μάλιστα την ώρα που η γειτονική χώρα επιδιώκει ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΝΑΤΟ, όπου χρειάζεται ομοφωνία όλων των μελών και σχέσεις καλής γειτονίας του υποψήφιου νέου μέλους; Ποιοι ενδεχόμενα υποκινούν ή ενθαρρύνουν τέτοια συμπεριφορά;¹⁹ Με ποιους σκοπούς εις βάρος της περιοχής; Προσωπικά αδυνατώ να επιχειρήσω απάντηση σε ερωτήματα πολιτικής και διπλωματίας, όπου νιώθω αναρμόδιος. Περιορίζομαι κατ' ανάγκην σε έναν επίλογο-πρόταση, που μπορεί να επιχειρήσει κάποιος, ο οποίος ασχολείται με την Ιστορία ως εκπαιδευτικός, όχι ως πολιτικός²⁰.

Επίλογος και Πρόταση

Σκέπτομαι, δηλαδή, να προσθέσω δυο τεκμηριωμένες πληροφορίες, που αποτελούν ράπισμα για κείνους οι οποίοι επιχειρούν πλαστογράφηση της Ιστορίας και μια πρόταση ειρηνικής και ιστορικά μορφωτικής εξόδου από τη σύγχυση:

α. Ότι ήταν Έλληνες οι αρχαίοι Μακεδόνες: Απάντηση έρχεται απευθείας από το βασιλιά των Μακεδόνων Αλέξανδρο Α': το 478 π.Χ., την παραμονή της μάχης των Πλαταιών κινήθηκε αθόρυβα και αθέατος μέσα στη νύχτα από το στρατόπεδο των Περσών προς το στρατόπεδο των Ελλήνων του νότου (Αθηναίων και λοιπών...), για να τους πει ότι ετοιμάζονταν οι Πέρσες για επίθεση

το επόμενο πρωινό... Και, για να ενισχύσει το λόγο του εκείνη την κρίσιμη ώρα, τους θύμιζε: «Έλλην καγώ ειμί το γένος, το αρχαίον... Ειμί δε Αλέξανδρος ο Μακεδών...»²¹. (Έλληνας είμαι κι εγώ, από αρχαία γενιά...)

- β. Ότι υπαινίχτηκε παραπάνω μια εμπρηστική επιστολή από Σκόπια προς Αθήνα, όπου ο λόγος για μειονότητα (Σλαβομακεδόνων) στην ελληνική επικράτεια... Και δεν ολοκλήρωσα.

Δεν είδα την επίμαχη επιστολή, έμμεσα όμως από την ειδησεογραφία εικάζω ότι ο έωλος υπαινιγμός αναφέρεται σε σλαβόφωνους πληθυσμούς, που έμειναν στην ελληνική επικράτεια και μετά τη συνθήκη του Βουκουρεστίου (1913) και την οριοθέτηση που έγινε τότε μεταξύ Ελλάδας - Γιουγκοσλαβίας, μια γραμμή συνόρων από τις Πρέσπες προς τη Στρώμνιτσα και το Μελένικο²². Και ελληνόφωνοι πληθυσμοί βέβαια είχαν μείνει στα βόρεια της γραμμής των συνόρων (στο Μοναστήρι, στη Στρώμνιτσα, στο Μελένικο...). Κατά τη διάρκεια της γερμανικής Κατοχής και της ελληνικής Εθνικής Αντίστασης οι Σλαβόφωνοι της ελληνικής επικράτειας προσχώρησαν κυρίως στο ΕΑΜ (σεβαστή η ιδεολογία τους και η επιλογή τους) και ως αντάρτες εντάχθηκαν στον ΕΛΑΣ, όπου συγκρότησαν δυο τάγματα (στο 28ο και το 306 Σύνταγμα του ΕΛΑΣ). Φαίνεται όμως ότι συγκινούνταν και από τις κινήσεις και τις επιδιώξεις των Παρτιζάνων του Τίτο. Ο ΕΛΑΣ έδωσε οδηγίες (στους δικούς του Σλαβομακεδόνες αντάρτες) να μετακινηθούν νοτιότερα, μακριά από τα σύνορα και τα κηρύγματα των Παρτιζάνων. Εκείνοι προτίμησαν να φύγουν προς βορρά (περιοχή των Σκοπίων)... Κατέληξαν στο τέλος πολλοί από αυτούς τους Σλαβόφωνους με δική τους ευθύνη να φύγουν από το ελληνικό έδαφος ως πολιτικοί πρόσφυγες μετά τον Εμφύλιο (1949)²³. Μαζί τους τότε έφυγαν και ελληνόφωνοι πολιτικοί πρόσφυγες [Με θλίψη αναφερόμαστε στην περιπέτειά τους. Πολλοί αργότερα θέλησαν να επιστρέψουν στη γενέθλια γη. Δύσκολοι οι καιροί, ιδιαίτερα για όποιους είχαν εκκρεμότητες ποινικής υφής. Και είναι πιθανό ότι υπέβαλλαν επανειλημμένα γραπτά αιτήματα διαμέσου της χώρας που τους «φιλοξενούσε». Πιθανό είναι να σκόνταβαν εκεί τα αιτήματά τους με γνωμοδοτήσεις αρνητικές ή αναβλητικές²⁴. Υπογραμμίζω ότι με θλίψη πολλή διαβάζουμε τέτοιες περιπέτειες, αλλά δυστυχώς είναι η ιστορική αλήθεια χρήσιμη για τους λαούς εμπειρία όσο κι αν είναι πικρή].

- γ. Εύλογο είναι να αναμένει ο αναγνώστης μια πρόταση για έξοδο από τη σύγχυση και πλαστογράφηση της Ιστορίας την Μακεδονίας με όσα δεινά συνεπάγεται εις βάρος και των πλαστογράφων.

Νομίζω φρόνιμη ενέργεια από πλευρά ελληνική τον προγραμματισμό μιας εβδομαδιαίας εκπομπής τηλεοπτικής/ ραδιοφωνικής, ωριαίας διάρκειας, με θέμα την *Ιστορία της Μακεδονίας από την Αρχαιότητα* (και Χρόνους Ελληνιστικούς και Ρωμαϊοκρατία και άφιξη Σλάβων -στην περιοχή Β. Μακεδονίας- και χρόνους Βυζα-

ντινούς και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και εξελίξεις των δυο τελευταίων αιώνων) ως σήμερα. Παρουσίαση της Ιστορίας με νηφαλιότητα, αντικειμενικότητα, πληρότητα, τεκμηρίωση, δικαιοκρισία, όσο είναι ανθρώπινα εφικτή. Η ωριαία εκπομπή μπορεί να επαναλαμβάνεται στη γλώσσα της άλλης πλευράς, η οποία μπορεί και να προσκληθεί και σε διάλογο με όρους τεκμηρίωσης και ευπρέπειας. Είναι πιθανό να αποβεί ωφέλιμη για όλους τέτοια εκπομπή. Νομίζω ότι πάντα ισχύει προς κάθε κατεύθυνση η επιγραμματική διατύπωση του Πολύβιου: «Καλλίστην παιδείαν ηγητέον την εκ της πραγματικής ιστορίας περιγιγνομένην εμπειρίαν...» (= άριστη παιδεία μπορούμε να θεωρήσουμε την εμπειρία και σύνεση που προκύπτει από την πραγματική - αληθινή Ιστορία)²⁵.

Αυτονόητο ότι η νηφάλια και αντικειμενική παρουσίαση της Ιστορίας των αρχαίων Μακεδόνων θα συνοδεύεται με αναφορές στη γλώσσα τους την αληθινή, που είναι γνωστή από πλήθος αρχαίων επιγραφών και έπειτα από κείμενα αρχαίων συγγραφέων (π.χ. Αρριανού, *Ανάβασις Αλεξάνδρου*, Πλουτάρχου, *Βίος Αλεξάνδρου*). Έτσι, θα πάρουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι άμεσο μήνυμα και για το ποια ήταν η γλώσσα της αρχαίας Μακεδονίας²⁶. Είναι πιθανό ότι από μια τέτοια εκπομπή (με νηφαλιότητα και με επιστημονική τεκμηρίωση) θα ωφεληθούν και αυτοί που εμφανίζονται αμετάπειστα θύματα παραποιημένης Ιστορίας και θα αποφασίσουν να γίνουν συνετοί κήρυκες της αλήθειας, επ' αγαθώ της κοινωνίας τους, από τη στιγμή που θα αποδεχτούν μια υπέροχη αρχή του πολιτικού λόγου: «Κόσμος λόγω αλήθειας»²⁷, ειδικά όταν άνδρες φρόνιμοι και υπεύθυνοι τη θέτουν στην υπηρεσία της κοινωνίας.

Σημειώσεις

1. Αναφέρομαι βέβαια στη νεοσύστατη μέσα σε σειρά περιπετειών Δημοκρατία των Σκοπίων (FYROM = Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας).

2. Θυμίζω για τους μεγάλους «συμμάχους» τον τίτλο ενός βιβλίου που τους αφιέρωσε συμπατριώτης τους (ο γερουσιαστής William Fulbright) κρίνοντας τη δική τους συμπεριφορά με αφορμή, νομίζω, τότε το βιετναμικό επεισόδιο σφαγής χιλιάδων αθώων: *The Arrogance of Power* (= η Αλαζονεία της Δύναμης). Και προσθέτω κάτι που αναβλύζει πηγαία από την ιστορική μνήμη: Οι Αδυναμίες της Αλαζονείας (αντιφάσεις και ντροπές) τιμωρούν τους αλαζόνες, τους οδηγούν συνεχώς σε αδικίες, ώστε να γίνονται μισητοί.

3. Από το βιβλίο του Κ.Ε.Μ.Ι.Τ. (Κέντρου Έρευνας Μακεδονικής Ιστορίας και Τεκμηρίωσης) *Μακεδονικές Ταυτότητες στο Χρόνο*, σσ. 533, όπου γράφει ο Νίκος Ζάικος (και παραπέμπει σε αμερικανικό περιοδικό).

4. Συγχέω: είναι σύνθετο ρήμα που σημαίνει χύνω στο ίδιο δοχείο δυο στοιχεία που από τη φύση τους δε συμφωνούν, δεν μπορούν να συνυπάρχουν, δεν συγχέονται στο ίδιο δοχείο: η ιστορική αλήθεια και η πολιτική αληθοφάνεια.

5. Από το συλλογικό τόμο *Μακεδονισμός: ο ιμπεριαλισμός των Σκοπίων 1944-2006*, έκδοση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, σσ. 61 (εκδόσεις «Έφεσσος»).

6. *Μακεδονισμός*, σσ. 63. (Στο σχετικό απόσπασμα λέξεις εντός παρενθέσεων έχουν προστεθεί από μένα για λόγους διευκρινιστικούς).

7. Αν πάνε λ.χ. μια επίσκεψη στη Βεργίνα ή αν δούνε το κείμενο κάποιου ιστορικού με τον τίτλο *Ανάβασις Αλεξάνδρου*, ή αν δούνε του Πλούταρχου τον *Βίον Αλεξάνδρου*, που δημιούργησε Κράτος Παγκόσμιο;

8. Κορύφωση της Εθνικής αντίστασης (1944), Δεκεμβριανά - Βάρκιζα (1944-45) Μεταβαρ-κιζιανή λευκή Τρομοκρατία (1945-46), Εμφύλιος (1946-49), ιδεολογικές διώξεις και φυγή πολιτικών προσφύγων από την Ελληνική Μακεδονία προς βορρά μετά τον Εμφύλιο (1949-1974), προσπάθεια αποκατάστασης πολιτικής ομαλότητας μετά τη Μεταπολίτευση (1974-).

9. *Μακεδονικές Ταυτότητες στο Χρόνο*, σσ. 372.

10. Former Yugoslavian Republic of Macedonia (FYROM).

11. *Μακεδονικές Ταυτότητες*, σσ. 398-99. Επίσης, Β. Κόντη, *Η Αγγλοαμερικανική πολιτική κα το Ελληνικό Πρόβλημα* (1945-49) (εκδ. «Παρατηρητής» 1984). Στα τρία πρώτα κεφάλαια ακούγονται συχνά και καταγράφονται συρίγματα ή πόνοι εικονικής «εθνογένεσης» των Σκοπιανών σε Μακεδόνες και συναφείς διπλωματικές περιπλοκές.

12. Στο θέμα αυτό διατύπωσε άποψη - πρόταση (για ενιαία και ανεξάρτητη Μακεδονία) η Κομμουνιστική Διεθνής (Comintern) το 1924, όταν ακόμη ο πληθυσμός της (ελληνικής) Μακεδονίας ήταν κατά πλειονότητα μη ελληνικός (Τούρκοι, Βούλγαροι, Σλάβοι, Εβραίοι...). Αλλά ως το 1935 η πληθυσμιακή εικόνα είχε αλλάξει ριζικά (με την υποχρεωτική ή εθελούσια ανταλλαγή πληθυσμών): έφυγαν οι Τούρκοι για τη Μικρασία - ήρθαν οι Έλληνες από τη Μικρασία, έφυγαν οι Βούλγαροι - ήρθαν οι Έλληνες από τη Βουλγαρία (Ανατολική Ρωμυλία). Τότε πια και το Κ.Κ.Ε., που είχε αποδεχτεί το σύνθημα του 1924 τροποποίησε την άποψή του σε σύνθημα υπέρ των ίσων δικαιωμάτων όλων των μειονοτήτων. Και, όπως θα δούμε παρακάτω, το Κ.Κ.Ε. (δια του ΕΛΑΣ) διατύπωσε την πρώτη από ελληνική πλευρά αντίρρηση / αντίπραξη στις πρωτοβουλίες της Γιουγκοσλαβίας για Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας (Σκοπίων) το 1944-45, όταν αυτή η επιδίωξη έγινε επίσημη πολιτική των Σκοπίων. (Λεπτομέρειες στο βιβλίο του Αλέκου Παπαπαναγιώτου, *Το Μακεδονικό Ζήτημα και το Βαλκανικό Κομμουνιστικό Κίνημα 1918-1939*. Επίσης, Β. Κόντη, τα πρώτα κεφάλαια στο βιβλίο που μνημονεύσαμε (σημ.11). Και Ευ. Κωφού, Οι αξιόλογες συμβολές του στα βιβλία - συλλογικούς τόμους, που σημειώσαμε και θα σημειώσουμε με τους τίτλους: *Μακεδονικές ταυτότητες* (στη σημ. 9) και *Νεότερη και Σύγχρονη Μακεδονία* (Επιμέλεια Κολιόπουλου - Χασιώτη), τόμο 2ο.

13. Φ. Κ. Βώρου, *Το Μακεδονικό Ζήτημα των «Συμμάχων» μας*, (περιοδικό «Εκπαιδευτικά», τ. 21, 1991).

14. *Μακεδονικές Ταυτότητες στο Χρόνο*, σ. 400 (απόσπασμα από Πρακτικά συνάντησης Ελλήνων - Σκοπιανών εκπροσώπων, 3-1-1992). Και προσωπικά νιώθω σεβασμό για τις ιστορικές παραδόσεις τους, όταν διαβάζω βιβλία *Ιστορίας των Σλάβων της Βαλκανικής*, όπως λ.χ. το βιβλίο του Ζωρζ Καστελλάν, *Η Ιστορία των Βαλκανίων* (μετ. Βασιλικής Αλιφέρη, εκδόσεις «Γκοβόστη»). Επίσης, Barbara Jelavich, *History of the Balkans*, Cambridge Univ. Press, 1994.

15. Στο βιβλίο *Μακεδονικές Ταυτότητες στο Χρόνο*, σσ. 412, υποσημ. 87.

16. (13 Σεπτ. 1995) άρθρο 7 § 2.

17. Αναλυτική και κατανοητική εξιστόρηση της όλης διπλωματικής αντιδικίας μεταξύ Ελλάδας και Σκοπίων έχει δώσει ο Σταύρος Λυγερός στο βιβλίο του: *Εν ονόματι της Μακεδονίας, ο Διπλωματικός Πόλεμος για το Όνομα*, εκδ. «Λιβάνη», 2008.

18. Άλλες λεπτομέρειες περί των εξελίξεων και τριβών μετά την Ενδιάμεση Συμφωνία στις σσ. 406, 413-18, 472, 516-17 του βιβλίου *Μακεδονικές Ταυτότητες στο Χρόνο*. Επίσης στο: Σταύρου Λυγερού, *Εν Ονόματι της Μακεδονίας*.

19. Μήπως εκλαμβάνεται ως ενθάρρυνση η αναγνώριση της νεογέννητης δημοκρατίας από τον πρόεδρο - «Προστάτη», που λησμόνησε ή αγνόησε όσα συνετά είχε γράψει πριν 50 χρόνια ο υπουργός των ΗΠΑ Stetinius; (δείτε πιο μπροστά τη σ. 2).

[20] Και με την ευκαιρία προσθέτω μια απορία: Το να επικαλούνται οι Σκοπιανοί το «συνταγματικό» τους όνομα (Δημοκρατία της Μακεδονίας) εγκλείει διαπραγματευτική σοβαρότητα, πειστικότητα έναντι των συνομιλητών; Το να επικαλείται κάποιος το Σύνταγμα της χώρας του μπορεί να είναι δεσμευτικό για τον ίδιο, όχι για το γείτονα που είναι πιθανό να βλέπει σ' αυτό το Σύνταγμα ρήτρα υπέρβασης των ορίων αρμοδιότητας και έλλειμμα σεβασμού της Ιστορίας!...

21. Αυτά διηγείται ο Ηρόδοτος περί το 444 π.Χ. πριν από περίπου 2.500 χρόνια. Σύντομο άρθρο για το θέμα αυτό στο περιοδικό «Φιλολογος», τ. 132, σσ. 163-174, με τίτλο: *Η Μακεδονία μιλάει ελληνικά [Η σημερινή Δημοκρατία της Μακεδονίας που γεννήθηκε και εδρεύει στα Σκόπια ποια γλώσσα μιλάει και γράφει;]*

22. Για την παρουσία ελληνικών κοινοτήτων/παροικιών στα βόρεια των ελληνογιουγκοσλαβικών συνόρων, που χαράχτηκαν μετά τους Βαλκανικούς πολέμους με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου (1913), μπορεί κανείς να βρει πληροφορίες σε συγγραφές ειδικές, όπως οι παρακάτω:

- Στράτου Ηλιαδέλη, *Οι Μακεδόνες Απόδημοι στη Μεσευρώπη*. Ειδικά στις σελίδες 23-45 εκτείνεται το κεφάλαιο: «Οι παροικίες στις χώρες της πρώην Γιουγκοσλαβίας».

- Χρήστου Ζαφείρη, *Βαλκάνιος Πραγματευτής* (Ελληνικές κοινότητες/ παροικίες στο Κρούσοβο, στα Σκόπια, στο Μελένικο, στο Βελιγράδι, στο Σεμλίνο, στο Μοναστήρι, εκδ. «Εξάντας» 1988).

23. Λεπτομέρειες για όλη την περιπέτεια στο βιβλίο *Νεότερη και Σύγχρονη Μακεδονία* (Επιμέλεια Κολιόπουλου - Χασιώτη), τ. 2ο σσ. 122 κ.π. Επίσης, Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης, «Μοναρχοφασίστες» και Σλαβομακεδόνες αγωνιστές... του Εμφυλίου Πολέμου, 1943-49, στο: *Εμφύλιος Πόλεμος* (επιμ. Άλκης Ρήγος κ.α.), εκδ. «Θεμέλιο», 2002, σσ. 222-232.

24. Νομίζω ότι κάτι τέτοιο προκύπτει από τη μελέτη των υπηρεσιακών Αρχείων των χωρών «φιλοξενίας» (και των Σκοπίων) σύμφωνα με πολύ πρόσφατο και πολύ επίκαιρο άρθρο ειδικού ερευνητή, του Ιάκωβου Μιχαηλίδη, στην «Καθημερινή» της Κυριακής, 20-7-2008. Και αναλυτικό σχετικό βιβλίο πρόκειται να κυκλοφορήσει αρχές του Σεπτεμβρίου 2008, σύμφωνα με πληροφορία από τον ίδιο.

25. Για το τι σημαίνει ιστορική αλήθεια προωθούμε άρθρο ειδικό στο Διαδίκτυο (site: www.voros.gr) με τίτλο : «Τι μπορεί να σημαίνει ιστορική αλήθεια» Για το ίδιο θέμα γίνεται λόγος σε άρθρο που προηγήθηκε (στο site) και δημοσιεύτηκε σε έντυπο περιοδικό (*Τα Εκπαιδευτικά*), τεύχος 85-86, με τον τίτλο: «Γιατί και πώς διδάσκουμε Ιστορία;».

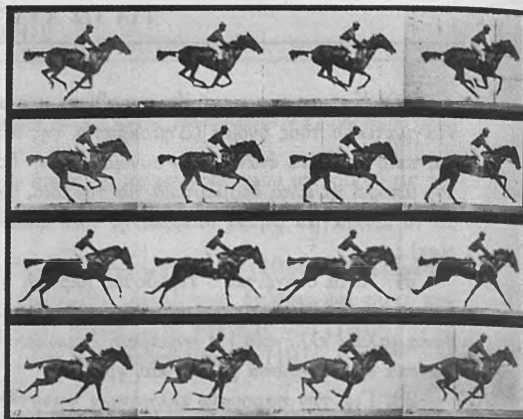
26. Από τη σύγχρονη βιβλιογραφία θυμίζω ένα βιβλίο άμεσα ενδιαφέρον, Νικ. Π. Ανδριώτη, *Το Ομοσπονδιακό Κράτος των Σκοπίων και η Γλώσσα του*, με Πρόλογο του Α. Ε. Βακαλόπουλου, έκδοση «Τροχαλία», 1992 (πρώτη έκδοση το 1960 στην αγγλική γλώσσα) και έναν τόμο συλλογικό με τον τίτλο: *Γλώσσα της Μακεδονίας* (έργο με επιστημονική επιμέλεια του Γ. Μπαμπινιώτη).

27. Λόγια του Σοφιστή Γοργία από τη Σικελία, που σημαίνουν: «κόσμημα του ανθρώπινου λόγου είναι η αλήθεια».

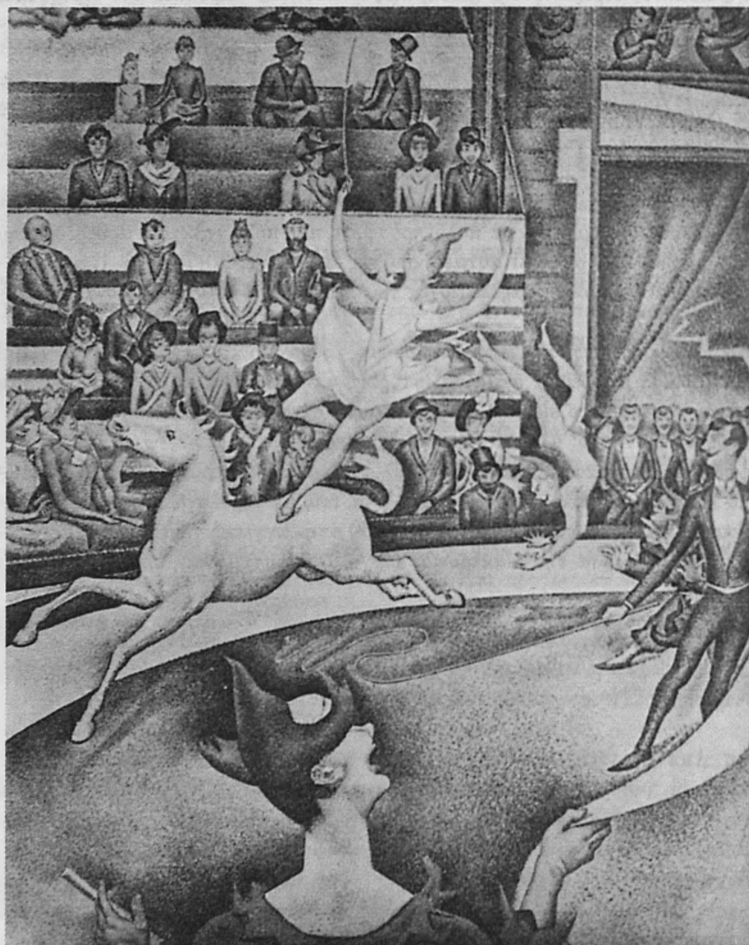
1.

Τεοντόρ Ζερικώ, Ιπποδρομίες στο Έπσομ, 1821.

2.

Έντουαρντ Μούμπριτς, Άλογο που καλπάζει
εν κινήσει, 1872.

3.

Σερά, Το τσίρκο, 1891.